

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Amennyiben kérésre visszajárunk
 vagy megörökösre nem vállalkozunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér

A románok.

Tisza István gróf levele ismét felszínre vetette a nemzetiségi kérdést. Talán még soha olyan nagy szerepet a politikai életben nem játszottak a románok, mint most, a Kluen-Héderváry-kormány uraima idején. A nemzetiségi kérdés mindenkor fájó s könnyen sebezhető pontja volt a magyar politikának, mert az ország ereje amúgy is túl volt mindenkor terhelve az idegen elemek ellen való küzdelemtől, hogy ehhez még az ország belsőjében lakó nemzetiségek ellen való testvérharc már egyenesen a végző romlását vonhatta volna maga után.

Tisza István gróf nevéhez fűződik ezen újabbkori nemzetiségi mozgalom nagyobbarányu lendülete, mert ő tüzte ki magának azt az egész országot, de különösen a nemzetiségek érdekében álló feladatot, hogy végre megalkotja azt az üdvös s régen óhajtott békét, mely azután a magyarságot az országban élő idegen ajku nemzetiségekkel való békés együttműködésre serkenti. Belátta ő, ahogy belátták azt a higgadtan gondolkozó hazai román vezető elemek, hogy mindkét félre a legegészségesebb, a legüdvösebb megoldása ennek a kérdésnek csakis békés uton lehetséges. A testvérharc mindkét fél erejét gyöngíti s a régi latin példaszó e helyütt jutna leginkább

alkalmazásba: Inter duos litigantes, tertius gaudet!

De mit ér az, ha ők egymás között úgy állapodnak meg, ahogyan azt az ország érdekei megkövetelik, ha azután elbujnak elrejtett oduikból az izgatók, a számító, saját hasznukat kereső lelketlenek s elhintik a visszavonás, az egymás elárulására szánt magvakat, melyből azután ismét csak a harc, a háboru terebélyfája nő ki. Hasztalan minden igyekezet, hasztalan bizonygatják, hogy magának a független Romániának is létérdeke egy szabad, minden idegen befolyástól mentes, hatalmas Magyarország, mert egyedül ez képes megmenteni attól, a szláv hatástól, melylyel minden oldalon kell küzdenie Romániának s melynek beolvasztó hatásától menekülni másféleképpen nem tud. Mindkét állam érdeke tehát, hogy a magyarországi románok békét kössenek a magyarokkal, mindkét állam imminens érdeke, hogy békében erősödhessen arra a nagy küzdelemre, arra a nagy leszámolásra, mely mulhatatlanul bekövetkezik, mely immár napról-napra jobban közeledik. És mégis, mintha valami idegen hatalom, idegen állam érdeke érvényesülne ebben a kérdésben, évtizedek megfeszített munkája sem tudott legkisebb eredményre jutni. Mindig, amikor már úgy tetszett, hogy most végre sikerül az egyenlenségeket

áthidalni, hogy végre sikerül a végleges békét megteremteni, akkor az utolsó percben szinte váratlanul jön közbe valami, ami azután az egész nehéz munkát, az esetleges hónapokig tartó egyezkedéseket, alkudozásokat egyszerűbe semmivé teszi s a jólekek kezdek a munkát előlrol, mintha mi sem történt volna mindaddig.

Most is így vagyunk. Bizonyos, hogy a hazai románság mérsékeltbb elemei jó szemmel nézték az ország első politikusaiknak élénk érdeklődését ügyük iránt, sőt még a szomszédos román állam is szívesen látta a békére való törekvést, mert hiszen ez neki is elsőrendű érdeke s ime, amikor már úgy látszott, hogy minden a legjobb kerékvágásban halad, minden úgy alakul, ahogy mindkét félre nézve a legüdvösebb, akkor jön közbe az a bizonyos véletlen s romokban hever az egész alkotás, kezdhetjük elülről az egészet.

Tisza István gróf ugyan még nem mondott le egészen akciójának sikeréről, de úgy látszik, megint csak elérhetetlen eszménynek bizonyul a nemzetiségi béke. Bánffy drasztikusan, Apponyi erősen ugyan, de erélyesen és előrelátóan kezdte, Tisza már elment az engedékenységet utolsó határáig s az eredmény most is ugyanaz; — alig több a semminél.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A német császár és az angol humor.

Vilhelmus Imperatornak brüsszeli látogatása alkalmából bemutatták a Congo-múzeum igazgatóját Haulleville bárót, kivel a császár, a Daily Mail tudósítója szerint hosszasán beszélgetett francia, német és angol nyelven. Egy másik angol lap, az Observer versbe foglalta ezt a poliglott beszélgetést olvasói mulattatására:

Guten Morgen, mon ami!
 Heute ist es schönes Wetter!
 Charmé de vous voir ici!
 Never saw you looking better!

Hoffentlich, you la Baronne,
 So entzückend et so pleasant,
 Ist in Brussels cet automne.
 Combien wünsch ich, she were présent!

Und die Kinder how are they?
 Out ils en la rougeole lately?
 Sind sie avec vous to-day?
 L'aimerais les treffen greathy.

Ich muss chercher mon hotel.
 What a charming schwätzerai, Sir!
 Lebe wohl! Adieu! Farewell!
 Vive le Congo! Hoch der Kaiser!

A szabadkőművesség a kulisz- szak mögött.*

Szenzációs röpirat jelent meg e címen Budapesten. Szerzője Jászi Oszkár, Purjesz Lajos és Leszner Rudolfnak a szabadkőművesek hivatalos lapjában a Keletben közölt beszédéből, (melyeknek minden sorát tökre cáfolja pompás jegyzeteiben) kimutatja, hogy a szabadkőművesség célja nem, mint a magyarországi szimbolikus nagypáholy alkotmány (I. 2. §) mondja: »a közérkölciség, művelődés és felebaráti szeretet terjesztése és a jótékonyosság gyakorlása«, hanem minden vallás kürtöse és az állami és társadalmi rend fellorgatása. Azután vázolja eszközeiket és munkájukat a következőkben:

Titkos szövetségre lépnek egymással. Titkos jelszavak és szertartások között veszik fel az új tagokat. Gyűléseket tartanak. Hogy mit beszélnek, mit főznek ama gyűléseken, itélje meg kiki az előbb idézett egypár beszédéből. Míg minden szabadkőművest befolyásos álláshoz törekszenek juttatni, addig hallatlan mi mindenre képesek, hogy egy vallásos (szerintük sötét, maradi) embert láb alól eltegyenek. Munkájukat tájkörűvé teszik azzal, hogy lapokat adnak ki, előadásokat tartanak a profán világ számára. Ezen előadásokban és lapokban felhasználják a szemfényvesztés minden nemét, hogy az avatatlan profán világot félrevezessék. Spanyolországban az igazságszolgáltatás egy gonosztevő szabadkőművest lábálól eltevez. Ők világszerte zajt csapnak mellette és mint vért-

* Megrendelhető (10, 20, 100 példányban 4 10 fillér) Budapest, VIII. ker. Mária-utca 25.

nut tüntetik fel. Portugáliában folyik az ártatlanok vére, hajléktalanokká lettek, akik évszázadokon át lemondtak a világ minden élvezetéről, csaknem rongyban szegényesen éltek, sokat imádkoztak, magukat megtagadták, hogy így embertársuk javára, Isten dicsőségére annál több jót tehessenek a gyermekek nevelésében, betegápolásban stb. Igen ez a valóság a portugáli szerzeteseket illetőleg. Hát a szabadkőműves sajtó, hogy hajmeresztő gazságait a világ elől elrejtse, beszélnek, írnak a szerzetesek ingyenélő, népbuító seregéről; p. o. ezer és ezer jezsuitáról, holott egész Portugáliában csak 116 volt. Megszokott perfidiával összeharcsolt százmilliókról beszélnek, ha ez így volna, akkor nem nélkülöznenek, akkor nem esedeznének kabátravalóért p. o. a zambéri missióban, amelyet szintén a portugáli provincia tart fenn. A sátán arcafényével beszélnek földalatti utakról, becsutellen életre való jelekről. Tehát nem volt elég nekik őket, szegényes hajlékukból kiűzni, hanem tiszta, szűpötlén becsütelleneket is el kellett venniök a világ előtt.

És miért mindez? Hogy a világot ellentük hangolják és hogy eltereljék a világ figyelmét ama hajmeresztő gazságtól, amelyet ott elkövettek. Így vezetik félre a társadalmat, így látsítják a népet, amely ha egyszer lejtőre kerül, magától rohan vesztébe.

A páholyok egymással a nagypáholyokban, azután a különböző országok nagypáholyai egymással szoros szövetségre lépnek ama gonosz célok megvalósítására. Es mennek országról, országra, Franciaországban az egyház eltiprását ők készítették elő és ők hajtották végre. Most mennek tovább. »Kelet« (12. sz. 316. old.) sze-

A magyar delegációból.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ma délelőtt 10 órakor Láng Lajos elnöklésével ülést tartott. Láng Lajos elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítése után az egyeztető hetes albizottság tagjaiul egyhangulag megválasztották: Beöthy Lászlót, Hegedüs Lóránt, Miklós Ödönt, Pap Gézát, Rosenberg Gyulát, Wickenburg Márk grótot és Zichy Ákos grótot.

Ezután folytatták a hadügyi albizottság jelentésének általánosságban való tárgyalását.

Elsőnek *Issékutz* Győző szólalt föl, aki a nemzeti munkapárt ellen a tegnapi ülésen elhangzott invektívákat igyekszik visszautasítani. Teljes nívum előtte, hogy a koalíció három pártjának — miként azt Mezőssy tegnap mondotta — egységes katonai programja lett volna. (Gróf Apponyi Alpert, Rakovszky István és Bakonyi Samu közbeszólanak: De volt!)

Issékutz Győző: Ez a program azonban nem volt az önálló magyar hadsereg programja. Furcsának találja, hogy ezzel szemben a mostani függetlenségi párt ezt az egységes katonai programot állítja fel, holott azóta csak az emberek változtak, de nem egyuttal a viszonyok is.

Mezőssy Béla maga is elismeri, hogy a jelenlegi kormány nemzeti követelményekkel lépett fel, de ezeket el fogja ejteni. Nem akarja a kormányt gyanusítani, mert ezzel a magyar ügynek ártana.

Holló Lajos azt fejtegeti, hogy a közös hadseregben még mindig nem érvényesülnek a magyar nemzeti törekvések, pedig Magyarország sohasem táplált szeparatiztikus törekvéseket, Ausztriával államszövetségben kereste ezredéves fennállása számára a méltó folytatást. Ezzel szemben osztrák részről mindig visszautasítják a magyar törekvéseket a közös hadseregben, nyelvét elnyomják s állami önállóságát sértik.

Ilyen körülmények közt hogy kívánhatja Ausztria, hogy a magyar fiatalság lelkesedjék a hadseregért és a magyar nemzeti áldozatokat hozzon a közös hadsereg érdekében. Ugyanez a helyzet a tengerészetre nézve. Magyarországnak nincsenek érdekei a tengeren, tehát nem

érdeke, hogy olyan óriási áldozatokban merüljön ki a tengerészetért.

Kossuth Ferenc nagy beszédben foglalkozik a közös hadsereggel. Nem szavazza meg a költségvetést. Míg a katonai követelések teljesítve nincsenek, magyar ember nem is szavazhatja meg. Es még kívánják, hogy a hadsereg lelkesedjen, mikor érzelmeit semmibe sem veszik. Igaz, hogy mikor kormányon volt, megszavazta, de akkor a függetlenségi párt obligóban volt, felfüggesztette ezt a programponot, de most már az obligó megszűnt.

Délután 3 órakor folytatták a tanácskozást.

Elsőnek *Windischgrätz* Lajos herceg szólalt fel. Szintén nem fogadja el.

Tizza István gróf cáfolja az ellenzéki szónokok érvelését. Nem szereti, ha valakinek kétféle meggyőződése van. *Kossuth*, mikor kormányon volt, helyesnek tartotta a katonai kérdéseket nem bolygatni. Most meg már más véleményen van. Ha újból kormányra kerül, ismét fel fogja függeszteni az elveket. Foglalkozik még a Just-párttal.

Apponyi, *Holló* és *Mezőssy* hozzászólásai után az elnök 7 órakor az ülést mára halasztotta.

A Rudnay—Richter ügy. Egy hónapjal ezelőtt a politikának egyik szenzációját képezte az a tény, hogy *Rudnay* és *Richter* papképviselőket püspökeik felhívták, hogy vagy a képviselői mandátumaikról, vagy egyházi javadalmairól mondjanak le. E papképviselők, elég furcsán, panaszt emeltek a kormánynál és jelentést tettek a nemzeti munkapárt körének. Ez utóbbi a papképviselők ügyét magáévá tette. A kormány abban fáradozik, hogy a két képviselő ügyét az egyházi hatósággal békésen intézze el. Az egyik képviselő, *Rudnay* Alajos ügyében közbenjáró gróf *Zichy* János kultuszminiszternek sikerült *Rudnay* Farkas beszercebányai püspöknél kieszközölni, hogy a viás kérdés eldöntését elhalasztották addig, amíg *Rudnay* mandátuma ellen beadott petíció a Kurián végleges elintézését fog nyerni. Egyuttal abban fáradoznak, hogy ha püspökkel végleg meg tudnak majd egyezni, úgy a mandátum

ellen beadott petíciót is visszavonassák, ami ugyan aligha fog sikerülni.

Richter János püspöke, *Párty* Lándor újabbán ráírt a papképviselőre, hogy e hó 10-éig végleg határozza el magát, hogy a képviselői mandátumát óhajtja-e megtartani, vagy egyházi állását. *Richter* János még nem határozott követendő eljárása tekintetében, hanem a pártkör döntése elé terjesztette a püspök újabb felszólítását

Hová épüljön a vásárcsarnok?

A vásárcsarnok létesítése és tervezése, mint a helyi lapokból olvashatjuk, már a városi mérnöki hivatal rajz asztalain van, csak az vár még döntésre, hogy hova építsék a vásárcsarnokot.

Ezen kérdés megoldása, száló igeként »Kemény dió«, különösen nehéz kérdés ez azért, mert a magánérdekek megsértése nélkül, a fontos, zsebbe vágó közérdekeket nem lehet elölrbe helyezni.

A létesítendő vásárcsarnok helyének megválasztása komoly megfigyelés, tanulmányozás tárgyát kell hogy képezze az illetékes köröknek, mert meg nem felelő helyre való építés által, az intézmény rendeltetési célját téveszti és ahelyett, hogy a várt célnak megfelelné, annak hátrányára és kárára lehet.

A vásárcsarnok helyének megválasztásánál és épületének tervezésénél figyelemmel kell lenni azon várható esetre is, hogy azt bővíteni és nagyobbítani kell idővel, tekintettel városunk nagymérvű fejlődésére, nehogy azok az állapotok következzenek be, mint a Budapesti Központi vásárcsarnok építésénél. Dacára ezen monumentális épület óriási méreteinek, ezen vásárcsarnok, a forgalomba vétel után már az első években szűknek bizonyult, az elhelyezés illetve az épület szűk helyre való beékelés voltánál fogva, azt bővíteni vagy nem lehet, vagy csak óriási pénz áldozatok árán lehetne csak megnagyobbítani.

A vásárcsarnok felállítására legalkalmasabb hely volna a Szt. László-tér, de ezen tér már kialakulásánál és viszonyainál fogva be nem fogadhatja a vásárcsarnokot, legfeljebb csak százezrekre menő kisajátítás után,

rint a bruxellesi rue de Persil páholyháza alig volt képes befogadni a nemzetközi szabadkőműves-kongresszusra megjelent testvéreket, akik vagy 500 voltak, közöttük Gelléri Mór, Elischer Gyula és Hevesi József a magyar . . . közül. Fournemont főszónok frenetikus tapsokat váltott ki, »mikor a pápa agresszív fellépése és a német császárnak középkori telfogása ellen tiltakozott.« Megdicsérte a magyar . . . urakat. Ferrert megsiratták és szövetkeznek világszerte, hogy ezután egy . . . testvérnek se történjék semmi baja, ha még oly nagy gazságra vete-mednék is. Magellaes Lima portugáli nagymester üdvözlö a spanyol szabadkőműveseket, akik a spanyol kulturharcot vivják, »továbbá a pápellenes Olaszországot, melynek fiatalsága nemsokára a san-marinói köztársaságban gyűl össze, hogy követelje a Vatikánnak Rómából való át-tételét.« Azután a belga nagymester éltette a francia páholy képviselőjét, »mint amely ország adta a világ népének a nagy forradalom eszméjét . . . Reméli, hogy az eglise romanie ellen folytatott harcukban nem állottak meg.« — Nagy szeretettel emlegette a magyarokat, akik a »Világszabadság« eszméjével a többit megelőzték. A vége e szavakkal záródott: »A Római A Római« Tehát legközelebbi gyűléstük Rómában tartják.

Már most tessék megérteni, hogy mi dagesztja a szabadkőművesek keblét, mire szövetkeznek világszerte? Országok sorsa felett döntenek! Mennek országról országra és az utbaeső pápát, császárt, királyokat felfalják vagy kimondják felettük a halálítéletet! Es mi nem tetszik nekik bennük? — Hát a hit! Vilmos császár középkori gondolkozása. A pápa

— pápa! Szóval háborút üzentek minden fen-ségnek, ami vallásos. Azt követelik tőlük, hogy mondjanak le a vallásról, vagy pusztuljanak a föld hátáról; mert ez úgy tetszik az egyes országokban szervezett néhány ezer szabadkőművesnek.

Ezek a . . . urak a világ istentelen nagy hóhérai, akik országok felett itélkeznek, forradalmat szitnak és rombolnak.

Ismerteti ezután a magyarországi páholyokat s végül teendőinket foglalja össze a következőkben:

Mi a mi teendők?

Veszedelemben van az egyház és a hazai A szabadkőművesek összeesküdtek minden val-lás kiirtására! — Ez nem titok többé! Ezt sem ők, sem más nem tagadhatja! — Nyíltan üzentek hadat a vallásnak és nyíltan ostromolják napról-napra!

Elérkezett a válságos óra, amikor a szegyenletes tétlenségből ki kell vonulnunk a küz-delemre, amelyben vagy mi, vagy ők pusztulnak! — Nem lehet többé gyáván megfutamodni, vagy elrejtőzni: mert úgy bannak velünk, mint a portugáliakkal, akiket menekvésükben vertek agyon.

Jogos a harc, mert a mi szent meggyőz-désünk, hogy hit-erkölcsi elvek nélkül nem élhetünk. Életünk eleme a vallás! Életünkért a küzdelem jogos!

Tehát csatasorbal Minden hívő lélek nyujtson baráti jobbot! Szervezkedjünk országszerte és világszerte!

De küzdjünk törvényes fegyverrel, nem mint a mi ellenségünk! — Ne rágalmazunk,

ne ferdítsünk, hanem mondjuk az igazat! — Ne követeljük el senki jogát s vagyonát; de követeljük, hogy a mi jogainkat is becsülje meg mindenki és ne legyen hazánkban olyan tesztület, amelynek privilegiuma a rablás, gyalázás!

1. Forduljunk Ofelségéhez. Kérdjük meg, van-e tudomása arról, hogy az elhatalmasodott titkos társulat miként gunyolódik minden tekintély felett? — Van-e tudomása Ofelségének arról, hogy ahányszor egy trón rombadól a föld hátán, a magyar szabadkőműves páholyokban is tapsolnak? Van-e tudomása arról, hogy a titkos társulat oduiban készítenek elő minden oly társadalmi kérdést, amelylyel az uralkodóknak meggyűl a bajuk. Es vajjon nem látja-e elérkezettnek az időt, hogy jobb alattvalóinak hűségére támaszkodva ezt a lázító elemet megfékezze?

2. Appelláljunk a honatyákhoz! Vajjon van-e tudomásuk arról, hogy mily honfelforgató és békét háborító munkát végeznek a szabadkőművesek a páholyokban? Vagy talán azt tartják, hogy vallás nélkül fennállhat a nemzet és hogy az a folytontartó becsstelen aknamunka és áskálódás a vallás ellen, nem provokál-e oly ellen akciót, amely ha összeütkezik az istentelen áramlattal, sokat szenvedett hazánkra nézve végzetes következményekkel járhatna? És vajjon nem hajlandók-e a baza békéjének megóvására védelmükbe venni a hit- és erkölcsi jogát a merénylőkkel szemben?

3. Appelláljunk főpásztorainkhoz! Kérdjük meg, nem látják-e már a báránybőrbe öltözött farkasokat, amelyek Krisztus jubaít szétmarcangolják? Nem látják-e, kik tanítják népünket az

ilyen nagy áldozatot nem hozhat a város. A Szt. László-térből kiágazó utcák pedig oly szűkek, hogy a vásárcsarnok forgalmát ott lebonyolítani nem lehet.

A tűzoltó laktanya területe sem alkalmas a vásárcsarnok épületének befogadására és annak rendeltetésére. A Pece-patak beboltozása által igaz, hogy egy szép utca nyílására alkalmas területtel gazdagodott a város, de ez inkább bérpaloták és családi lakóházak építésére megfelelőbb hely, nem pedig vásárcsarnok építésére.

Mindezen okok mérlegelése után, a léteztendő vásárcsarnoknak legmegfelelőbb hely volna a Negyiacsarnok azon része, ahol a nagyvárosi városi vasút állomása és raktár-épülete van.

A Szt. László-téren ez időszerint fennálló pénzügyi és üzleti forgalmának csökkenése, az esetben, ha a piac ott megszűnik és a vásárcsarnok nem ott, vagy nem a tűzoltó-laktanya helyén épülne fel, csak látszólagos rémkép, mert akinek pénzre van szüksége, vagy pénzt akar a bankba betenni, az anélkül is megkeresi azt a pénzügyi intézetet, ahol az ő bajára orvoslást talál, ha a piac vagy a vásárcsarnok nincs is a Szt. László-téren, hasonló módon a fogyasztó közönség is felkeresi azokat a Szt. László-téri üzleteket, amelyekhez már régi bizalma köti, annál is inkább, mert a Nagypiac-téri vásárcsarnokhoz az ut csak a Szt. László-téren vezet keresztül.

Minthogy a piacot a Szt. László térről, annak rendezése miatt igyis-ugyis el kell helyezni, tehát a vásárcsarnok helyének megválasztásánál azt kell elsősorban mérlegre helyezni, hogy a célnak megfelelő legyen és a költséges kisajátítások mellőzésével, minél kevesebb költségbe kerüljön a városnak.

Fata Sándor,

budapesti vásárcsarnoki volt tiszt.

A Reform-klub megalakulása. Tegnap este a Royal termeiben megalakult a *Reform-klub* — az általános, tiikos és egyenlő választójog kivívására, a szabadkőművesek kezdeményezésére, a szociológusok és ur szocialisták részvételével, annak elnöke alatt, aki a legerőszakosabb választást rendezte Magyarországon. Igazi rendeltetése pedig az lesz, hogy itt

Isten-káromlásra, az egyház megvetésére; kik üznek ki bennünket az iskolából, kik készülnék bennünket kirabolni? Es nem tartják-e az időt elérkezettnek arra, hogy szembeszálljanak a farkasokkal s Krisztus Urunk szava szerint, ha kell akár a »jó pásztor« példájára életüket adják juháikért?

4. Appelláljunk minden Istenben hívő lélekhez! Legyen az zsidó, református, vagy katolikus! Nem látják-e be, hogy manap nem az a főveszedelem, hogy nem vagyunk egy hiten, hanem az, hogy minden hitet ki akarnak hitani belőlünk? — Nem az ma a főkérdés, melyik az igaz hit, hanem az, hogy egyáltalán van-e a hitnek létjoga?

Különböző hittelt, ha igaz szívet keressük az igazságot, meg tudunk egymás mellett maradni; de ezzel a minden vallástörténeti néppel nem lehet békében élnünk!

Ezek után kérjük a reformátusokat: nem jobb volna-e a helyett, hogy a katolikusok belügyét firtatják; azt tárgyalják, helyes-e az a törvény, amely szerint a katolikus házasságot köt »Ne temere«; vagy helyes-e az a mód, amelylyel önönmagát — nem a reformátusokat — reformálni akarja »Borromeus«, ezen idegen beavatkozás helyett nem volna-e jobb nekik ama hárompettyes urakkal foglalkozni, akik bizonyára nagyobb veszedelmére vannak a református egyháznak, mint a katolikusok hitélete.

Kérjük a zsidókat, hogy vajjon nem volna-e jobb fanatikus gyűlölködés helyett, amelylyel a katolikusok iránt viselkednek, saját hit-

nyíltan agitáljanak azon destruktív tervek mellett, amelyeket a páholyokban kitűznek. Ha a munkapártban kenyértörésre kerül a dolog, Tiszáék és Székelyék között — ez lesz a refugium és gyülekezőhely, a reformerek számára s kiindulópont az állami és társadalmi rend fel-forgatására.

A pálinkás boltok vasárnapi bezárása.

Már többször rámutattunk arra a botrányos állapotra, hogy amíg a törvény intézkedik az üzletek vasárnapi bezárásáról, a pálinkamérések és korcsmák nyitva vannak s vígan mérnek bennök a lelket-testet ölő alkoholt.

Már több törvényhatóság megkísérelte, hogy ezen változtasson, de hiába; a kormány nem hagyja jóvá az erre vonatkozó határozatokat, mert kevesebb lenne a fogyasztási adó bevétele.

Legutóbb Zólyom megye hozott a korcsmák és pálinkamérések bezárására határozatot s azt pártolás céljából Nagyvárad városának is megküldötte. A tanács kiadta véleményezés céljából az átiratot Gerő Ármán főkapitánynak, aki a következő megszívlelésre méltó véleményt adta a tanácsnak:

»Teljes elismeréssel kell adoznunk mindazon törvényhatóságoknak, melyek a mindennél kártékonyabb és irtóztatóbban romboló és pusztító alkoholizmus terjesztése ellen a legnemesebb akcióba lépnek és másokat is erre a nemes harcra buzdítanak.

Szinte csodálatos, hogy ugyanaz az állam és társadalom, amely börtönöket épít a gonosztevőknek, gyógyintézeteket az elmebetegeknek, kórházakat a delirium tremens áldozatainak, — szabadon engedi burjánozni a korcsmák tenyésztését, melyekből kikerül a rablógyilkos, az elmebeteg, a paralitikus és az a sok nyomorult és szerencsétlen ember, akikről meg van írva,

sorsosaikkal foglalkozniok, akikből kerül ki a páholyok lakóinak nagyrésze és akik már nemcsak a zsidókat, hanem magát a szabadkőművesességet is diszkreditálták?

5. Appelláljunk a józan gondolkozású néphez! Vajjon nem látja-e már be, hogy ezer üres ígéret fejében legdrágább kincsét: hitét, erkölcsét rabolja el a szabadkőművesesség? Nem látja-e be, hogy ez az Isten és lelket tagadó szövetkezet, szép ígéretekkel mindent felforgat, amit évezredek át építettünk; de azután nem tud adni helyette semmi mást, mint nyomort, kételyt, felfordulást, becstelenséget stb. Vajjon nem látja-e már, hogy itt az idő, hogy szervezkedjék minden Isten és lelket bíró, hogy a törpe kisebbséggel szembeálljon legszentebb jogaiért?

6. Családapák és anyák éljenek legszentebb jogukkal és teljesítsék legszentebb kötelességüket! Ne egyezzenek be abba, hogy gyermekeiknek szívéből gonosz tanítók kiirtsák a szívemesítő hitet. Azért is semmi áron bele ne egyezzenek abba, hogy szabadkőműves tanítók tanítsák gyermekeiket.

7. Közösen követeljük a »gonosz« lapoknak megszüntetését és bojkottálását.

8. Allitsuk össze a szabadkőművesek névsorát és kérjük meg, mily joggal sajátítanak ők ki minden befolyásos vállalkozást maguknak! Miért gázolnak ők oly frivol módon más becstületére? Es szálljunk velök bátran szembe, hisz ők csak 5—6 ezren vannak, mi meg milliók volnánk.

Végül kérjük a katolikus nagygyűlést:

hogy büneiért a gyermekeknek és unokáknak kell megszenvedni.

Mindezekből önként következik, hogy Zólyom vármegyének azt a feliratát, mely a korcsmák és pálinkamérések vasár- és ünnepnap nyitvatartását korlátozni célozza, ugy közegészségügyi, mint közrendészeti szempontból a legnagyobb mértékben osztom és helyeslem és tisztelettel véleményezem, miszerint a közgyűlésnek a felirat támogatását javasolni méltóztatásék.

Vajjon mit szól erre a tanács, de különösen a törvényhatóság?

Ifjúsági lövészegyesület Nagyváradon.

A bur háboru óta az európai államok egymásután igyekeznek az ifjúságot a lövészetre oktatni, hogy amíg ezen testedző sport által a testi fejlődést előmozdítják, némileg előkészítik magukat az ifjak a katonai szolgálatra is.

A szomszédos Bihar-Püspökiben a paraszt legények között már megkísérelték a lövészet gyakorlását s az eredmény igen kielégítő volt. Tavaly pedig a helybeli középiskolák tanulói gyakorolták magukat a lövészetben.

A belügyminiszter és a honvédelmi miniszter most az ország középiskoláinak 7. és 8. osztályu tanulóiból akar ifjúsági lövészegyesületeket szervezni, amelynek célja, hogy a kormány támogatásával s a honvéd tisztikar közreműködésével, az iskolák azon ifjúságát, akik az egyéves önkéntességre képesítettek lesznek, a gyalogság hadi puskáját megismerjék és elméleti és gyakorlati kiképzést nyerjenek a célbalövésben.

Hlatky Endre főispán tegnap délutánra értekezletet hívott össze, amelyen Pernecky honvédeztudós, Rimler Károly polgármester, Novotny S. Alfonz főgimnáziumi, dr Gedeon Alajos főreáliskolai és dr Kovács S. János felső kereskedelmi iskolai igazgatók, a hadapródiskola két tiszt-tanára, a sportegylet vezetői, a városi tisztikar több tagja stb. voltak jelen.

Hlatky Endre főispán bemutatta a minisz-

Tegye ezen programot magáévá! Vagy nem azért jövünk-e össze, hogy jogot követeljünk hitünknek ez oltalmat keressünk jogtalan üldözőink ellen?

»Nagymester testvérek: Vezessétek a szabadkőműveseket a háboruba.« így szól Purjesz Lajos . . . tv. az idej szabadkőműves nagygyűlésen (Orient. 1910. 145. old.) És kicsoda háboruba? A szónok istenkáromló szava szerint: »a szomorú Isten ellen.«

Hát hívő lelkek, itt a hadüzenet! Hol vannak a mi vezéreink? Kiknek mondjuk mi: Vezessétek a háboruba évezredes szent jogaink védelmére?

Nem mi kezdtük a háborút. Mi csak védjük magunkat. De védenünk kell magunkat, különben veszve vagyunk!

»Testvéreim! — mond a jelzett szabadkőműves. A forradalom, amely minden felvilágosult elemet csatlakozásra szólít, mindegyitek erejét követeli. Nem szomjuhozik, vérre, de az bizonyos, hogy célját rősszavisszal nem éri el. Ez magyarul annyit tesz, hogy biz ők istentelen elveik megvalósítására készek még vért is ontani.

Tehát hívő lelkek, itt a vértanúság dicső korszaka. Elő tehát a hitvallók sziklaszilárd hűségével, a vértanúk oroszán bátorságával; mert jobb nekünk hitünkért dicső vértanúságot szenvedni, mint becstelenséggel hitetlenségben élni!

ternek hozzáintézett leiratát, melyben felkéri, hogy az ifjúsági lövészegyletek iránt érdeklődjék s a város előkelőségének s a honvédtisztikarnak közbejöttével Nagyváradon ily egyesületet létesítsen. Ezután ismertette a főispán a szervezésre vonatkozó utasítást. Köszönetet mondott Perneczky honvédeztudósnek a részére nyújtott felvilágosításokért. — Nézete szerint legcélszerűbb volna, ha egy bizottságot küldenének ki, hogy dolgozza ki, mily alapon lehetne az egyesület létrehozni. A bizottságba, Lukács Ödön elnöklete alatt ajánlotta a következőket: dr. Kiss Gézát, Grácz Lajost, dr. Cseresnyés Bélát, Siket Andor, továbbá Novotny S. Alfonz főgimnáziumi, dr. Gedeon Ajajos főreáliskolai és dr. Kovács I. János felsőkereskedelmi iskolai igazgatókat, továbbá Czech Vilmos és Bordán Silviusz hadapródiskolai tanárokat.

Rimler Károly polgármester a lövészegylet bevonását is kívánja a mozgalomba és a bizottságba.

Novotny S. Alfonz és dr. Gedeon Ajajos igazgatók örömmel fogadják a mozgalmat, azonban a mai tanrend beosztás mellett délután aligha vehetnek részt a tanulók a lövészeteken, annyira túl vannak terhelve.

Hlatky Endre helyén valónak látni, hogy felírjanak a miniszterhez, miszerint változtasson valamit a tanrenden, hogy a lövészet gyakorlása megvalósítható legyen.

Végre is az értekezlet kiküldte a bizottságot a fentebbiekből, kiegészítve még Poyvár Széver, Poyvár Özséb és Jelinek Géza tagokkal, akik a Sport-egyletet képviselik.

A dévai petíció. A Kuria elrendelte a vizsgálatot a Barcsay Andor dévai mandátuma ellen beadott petíció tárgyában. Még pedig arra nézve, hogy igaz-e, hogy Barcsay a választás előtt 8 nappal Jutas Mihály görög katolikus plébánosnak 200 koronát ígért a szavazatáért és hogy megígérte, hogy a községnek megtéríti az 1600 korona kölcsönét, amit templomépítésre vett föl.

Rendelés szerűen készült
női és gyermek ruhák.

ELŐNYEI

Kitűnő szabás
Első rangu munka
Divatos tartós kelmék
Jutányos árak
Nagy választék

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
női és gyermek ruha szalónja.

Rákóczi-ut 3. sz.

UJDONSÁGOK.

* **Montenuovo herceg házassága.** Bécsi jelentés alapján már volt hír a lapokban arról, hogy herceg Montenuovo főudvarmester fia eljegyezte magát egy főhercegnővel. Az eljegyzés hírének most megerősítik. A menyasszony Frigyes főherceg legfiatalabbik leánya, *Mária Alice* főhercegnő, aki 1893-ban született. A vőlegény Montenuovo Ferdinánd most 23 éves és egy udvari ünnepségen ismerkedett meg a főhercegnővel.

* **Megfelelő bizottsági tagságok.** A tegnapi nap folyamán három megyebizottsági tagválasztás ellen adtak be felelő bizottságot a megyénél. Az első felelő bizottságot Papp Sándor béli választó adta be a választásnál meg nem tartott formalitások miatt. A másik felelő bizottságot Szikszay Sándor érmihályfai lakos adta be. Eszerint a többiek között V. Kovács Sándor szavazó helyett Kovács Sándor dobta be a szavazó cédulát. A harmadik felelő bizottság tartalmazza a legsúlyosabb dolgokat. Eszerint *Élesden a választás egy község teljes kizárásával folyt le.* Nevezetesen a választás napjáról *Lok község szavazóit egyáltalán nem értesítették.* Így Lokról, ahol pedig 223 szavazó lakik, csak azok jelentek meg, akik véletlenül jártak Élesden. A többi szavazók csak később értesültek a választás megtörténtéről, pedig ha megjelentek volna a választás más eredményével végződött volna. A felelő bizottságok kérik mindhárom választás megsemmisítését.

* **Adóhivatal Magyarországon.** A magyarországi járás 49 községe három adóhivatalba szálítja a pénzét. Nincs a községben adóhivatal. Halász Elemér járási főszolgabíró szabásu mozgalmat indított az adóhivatal felállítására. Az adóhivatal ügyében küldött levelet is vezetett Halász a pénzügyminiszterhez, akit azonban nem talált fel, mire Tisza István grófort kérték fel a hivatal kieszakozására. Tegnapi nap pedig ebben a tárgyban a főszolgabíró a járás 49 községe nevében arra kérte az alispánt, hogy legyen segítségére és befolyásával hasson oda, miszerint Magyarországra megkapja az adóhivaltat.

* **Borromei ünnepély a központi papnöveldeben.** A budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája november hó 12-én *Borromei Szent Károly* szenttéavattatásának háromszázados évfordulója alkalmából diszgyűlést tart a következő programmal: Schumann: Nyitány. (Egyveleg.) Előadja a zenekar. Megnyitó. Mondja Burchner László IV. é. hh., a Magyar Egyházirodalmi Iskola elnöke. Kreutzer: A vándor vasárnapja. Előadja az énekkar. A szentek kulturmissziója. Ünnepi felolvasás. Tartja Magyar Bálint IV. é. hh. Beriot: Concerto Nr. VII Hegedűn játssza Fenczik István I. é. hh.; zongorán kíséri Wajdits Károly intézeti énektanár. Alkalmi költemény. Szerzője Mentés Mihály I. é. hh.; szavalja Oszwald József I. é. hh. Rosati; Óda a pápához. Előadja az énekkar.

* **A tenkel drágaság.** A vidéki nagyközségek között a megélhetési viszonyok ugy látszik a legnehezebbek *Tenkén.* Ebben a folyton fejlődő községben a kofák ugyanis annyira elhatalmasodtak, hogy valósággal Nagyváraddal állanak egy szinten. Ezek a viszonyok annyira megnehezítik a megélhetést, hogy a panasz panasz után érkezik az alispánhoz. Tegnapi Tenkéről újabb panasz érkezett. Ebben elmondják, hogy a kofák miatt aprószágot, tojást, tejet vaját egyáltalán nem lehet kapni. A kofák a kora reggeli órákban ellepik a piacot és a termelőktől mindent megvásárolnak. A panaszkodó most egyenesen az előjáróság ellen emel panaszt amiatt, hogy reggel 10 óra előtt megengedik a kofáknak a vásárlást, holott ez belügyminiszteri rendelettel lett betiltva. A panaszkodó tisztviselő kéri az alispán szigorú, erélyes intézkedését.

* **A hivatalos lapból.** A budapesti kir. törvényszék elnöke *Fuhász József* nagyvárad kir. ítélőtáblai III. osztályu hivataloslapját eddigi minőségében a vezetése alatt álló kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Névmagyarosítás.** Rosenbaum Dezső nagyvárad kir. illetőségű, tatabányai lakosnak a belügyminiszter megengedte, hogy nevét *Rózsára* változtassa át.

* **Nem lesznek választók.** A jövő évi választók névjegyzéke ellen több felszólamlást adtak be a kir. Curiahoz, amelyek most érkeztek le. Szondy Sándor háztulajdonos, Zana Agoston ács és Menke Lipót katonai élemezési hivatalnok felelő bizottság elutasította a Curia s nevezettek nem vette fel Nagyvárad város jövő évi választóinak névjegyzékébe.

* **Új utca Kórház- és Kálvária utcák között.** A nagyvárad kir. építési és telek adásvételi részvénytársaság képviselőjében dr. *Hoványi Géza* elnök kérvényt adott be tegnap Nagyvárad városához, amely szerint a Kórház-utcán levő régi téglagyár területét parcellázni hajlandók ha a város ott egy új utcát nyit Kálvária-utca s hídát épít a Páris-patakon, amelyen a vízvezeték csövet is átvezeti, hogy az új kórházhoz nagyobb csövön juttathasson vizet. Az új utca területét ingyen adják és a járdát saját költségükön elkészítetik, a város pedig bevezeti a világítást, csatornázást s az utat Körözs-kő burkolásat.

* **Egy tanító, aki koldulja a fizetését.** *Temesán* Vazul alsóvezéri görög keleti tanító nem tudja sehogysem megkapni a tanítói fizetését. A tanító fizetése 600 korona. Ebből azonban még 437 K 50 fillért nem kapott meg, tehát csak 162 K 52 fillért kapott s ebből tartotta fenn magát és családját. A tél közelegvén, a tanító türelmének határt szabott és rákényszerítette a szerencsétlen embert, hogy az iskola fenntartóitól kérje a fizetését. Fizetés helyett azonban azt az utasítást kapta, hogy eddig minden tanító maga ment házról-házra és úgy kéregette össze a fizetését. *Temesán* azonban ezt a lehetetlen állapotokat megszüntetendő, tegnap feljelentést adott be a közigazgatási bizottsághoz, ahonnan kéri, hogy fizetésének végrehajtás útján leendő beszédese iránt mielőbb intézkedjenek, mert már annyira jutott, hogy koldulni kénytelen családjával együtt.

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes
uraknak készítek
lábbelít minden
fegyveremhez
a legkényelmesebb
kivitelben.

Rendelés szerint a legegyszerűbben készült
uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy
használt cipő beküldése.

* **Repülő-nap Nagyváradon.** Vasárnap délután két órakor, mint jelentették, fel fog szállani Nagyváradon az első repülőgép. *G. W. Hamel*, az angol király udvari orvosának fia, a cambridgei egyetem hallgatója, aki még csak 21 éves, lesz az első, aki legelőször mutatja be nála a repülést. Tegnap már megérkezett Nagyváradra *Lapeyre* Viktor, a párisi Blériot gyár szárny szerelési osztályának a főnöke két mechanikussal. Az volt a terv, hogy *S. W. Hamel* repülőgépen fog Debrecenből Nagyváradra jönni, a kedvezőtlen szél időjárás azonban megakadályozta ezt. Így a gép szétszedve, vonattal érkezik Nagyváradra. A gépet a Bónai-kuti gyakorlótéren fogják összeállítani, ahol e célból egy ideiglenes ponyva-hangárt fognak rögtönözni. Ma már rendezkedni fognak a gyakorló-téren és azokat a helyeket, melyek lankás voltak miatt alkalmatlanok a leszállásra, zászlókkal fogják megjelölni. A rendezőség az iskoláknak, a kulturális célt tartva szem előtt, olcsó 1 koronás jegyeket fog rendelkezésére bocsátani. *G. W. Hamel* ma este a 7 órai gyorsvonattal érkezik Nagyváradra és a vasutnál *Letetér* József, a verseny rendezője, továbbá a hírlapok kiküldöttjei fogják fogadni.

* **Talált régiségek.** A Körözs partfal építésénél és a Pece patak beoltozási munkálatainál a munkások több régiséget találtak, amelyeket *Köszeghy* József főmérnök beadott a régészeti múzeumába. A talált régiségek között van egy kehely tányérral. A leírás szerint öt részben van a kehely és a többi hozzávaló, amelyek a főmérnök szerint értékesek, de azt nem jelzi, hogy minő fémből van. Ezenkívül egy puskacsövet, szuronyt, sarkantyú-pengét, revolvert és ágyugolyót szolgáltatott be a főmérnök a múzeumba.

* **Kolera miatt elmaradó vásárok.** Az egri alispán tegnap értesítette Biharvármegye alispánját, hogy a Gyöngyösön nov. 13 és 14 ére és a Kápolnán nov. 13 és 14 ére kitűzött országos vásárokat betiltotta. A vásárok betiltására az szolgál okul, hogy Domán községben kiütött a kolera.

* **150 koronás darumadár.** Kellemetlen csávába keveredett *Takács* Dániel komádi jó módú gazdálkodó. A mező járkalva a levegőben egy csillogó tollu darumadarat pillantott meg. Takács minden gondolkodás nélkül lepuflantotta a madarat és odahaza az egész falunak eldic ekedett zsákmányával. A dolgot valami irigye feljelentette a főszolgabírónak, aki 150 korona pénzbüntetésre ítélte Takácsot. Az ítéletre még csak valahogy beletörődött Takács, azonban abba sehogy sem tudott belenyugodni, hogy most, mikor vadászati engedélyt kért, a drága darumadár miatt nem kapott. Ezért aztán tegnap hatalmas felebbező instanciát adott be az alispánhoz, akitől kéri, hogy ne vegyék oly zokon azt a rongyos daru madarat, amelylyel ő senkinek se csinált kárt és amit ő csak vadász-szenvedélye folytán lőtt le. Takács kéri az alispánt, hogy adja meg a vadászati engedélyt, mert a vadász-szenvedély neki másik léte.

* **Vége a svindli kurzusoknak.** Bécsből jelentik, hogy a most készülő új véderő törvény új rendelkezéseket tartalmaz az egy éves önkéntességre vonatkozólag. Kiküszöbölő ugyanis teljesen az ugynevezett svindli-kurzusokat, amennyiben ezeknek vizsgái alapján nem lehet többé senki sem önkéntes. Az önkéntességi jogot csak az szerezheti meg, aki Ausztria vagy Magyarország, továbbá Bosznia és Hercegovina valamelyik állami, községi, vagy nyilvánossági joggal felruházott iskolájában az önkéntességi vizsgát sikerrel letette.

* **Ongyilkos katona szökevény.** Eledsi tudósítónk egy katona szökevény borzalmas haláláról ad hírt. *Ungur* Tivadar váronkolyosi legényt október hó 1-én besorozták a temeskubini vadászrezedhez. A legény november elsején be is vonult és felöltötte a vadászok díszes ruháját. A katonai vadászélet sehogysem tetszett Ungurnak, mert biz ott nem mint ő gondolta, a császárnak vadászta nyulakat, hanem kemény katonai dolgokat kellett teljesítenie. A katonaság annyira elkésztette a legényt, hogy már november 2-án megszökött az ezredből és elbujdosott. A szökevény katona kézrekerítése végett a legszélesebb körű körözést indították meg. Talpra álltak a csendőrök is és keresték a legényt, akinek azonban még csak nyomára sem akadtak. Tegnap reggel az erdei munkások a váronkolyosi erdőben dolgozva, egy fára felakasztva találták meg a katona hulláját. Az esetről jelentést tettek a hatóságoknak, mely megindította a vizsgálatot és megállapította, hogy a katona öngyilkosságot követett el.

* **Vitálist játszottak.** Kisjenőről jelentik: Az erdőhegyi állami menhely két növendéke: *Balis* Ferenc és *Huszár* József tiz esztendősi fiuk *Vitálist* játszottak. *Balis* volt a csendőr, *Huszár* pedig *Vitális*. A csendőr megakartá láncolni *Vitálist*, de ez ellenszegült és szidta a csendőroket. Erre *Balis* lekapta revolverét és rásütötte *Huszárra*, aki a bal mellén sérült meg.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

* **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg *Stern* nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel
HÄBER és TÄRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

* **Pénteken katonazene** a Lloyd kávéház fényesen berendezett teli kerthelyiségében. Folyó hó 11 én, a *101. gyalogezred teljes zenekara hangversenyet*. Ezenkívül bemutatásra kerülnek a következő pompás és sikereiben gazdag képek. — November hó 9 én. 1. *Vernoni Anna*. 2. *A Sziv*. 3. *Fenezetlen herdő*. 4. *Szobor*. 5. *Parsev* a Budapest. 6. *Izgalmas boxpárbaj*. 7. *Kecsege fogadást köt*. 8. *A kínai császár temetése*. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő ételek, italok figyelmes főszolgálatáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Urlei* kávéház tulajdonosok.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorkészítő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

EGYESÜLETEK.

* **A nőegylet ülése.** A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tegnap özv. báró *Gerliczy* Félixné elnöklété alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek: *Butyka* Lajosné, özv. *Busch* Dávidné, *Ficzek* Lajosné, *Lausch* Károlyné, *Milibák* Józsefné, dr. *Pajor* Kálmánné, özv. *Polgár* Gyuláné, *Pozsonyi* Lászlóné, *Schwarz* Gézané, *Schuch* Károlyné, *Stark* Róza, *Szentlélek* Kálmánné, *Vértessy* Andorné választmányi tagok, *Ficzek* Lajos pénztáros és *Böszörményi* Géza jegyző.

A választmány mindenekelőtt fájdalmas részvétellel emlékezett meg volt pénztárosa, *Mezey* Mihályról, ki tevékeny részt vett nőegyletünk fejlesztése és felvirágzásában s kinek ravatalára az elnökség koszorút helyezett, családjához részvétiratot intézett.

Pénztáros bejelenti, hogy az elmaradt tárgysorsjáték az egyletnek 2204 korona 12 fillér tiszta jövedelmet hozott, minek folytán a választmány a sorsjáték rendezőjének dr. *Molnár* Imre leányának önzetlen és buzgó fáradozásaiért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Új tagokul a választmány *Prónyi* Adorjánét és *Lázár* Mártonnét fölvette s végül elhatározta, hogy a sorsjátékra gyűjtött miniegy

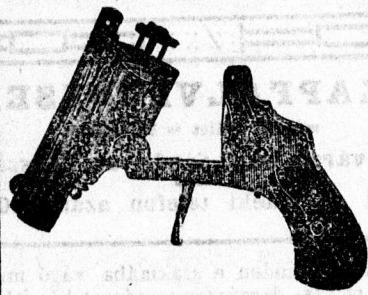
400 tárgyat, mik jórészt értékesek, *theastélye-*ken fogja tombolajáték mellett kisorsolni. Az első estét *e hó 24 én* este 5 órakor a Pannónia-szállodában fogják megtartani 1 kor. 20 fill. belépő díj mellett, melyért izletes theát sütemény-nyel fognak kiszolgálni. A tombola jegy árát a választmány 40 fillérben állapította meg.

IRODALOM.

Az **Élet** 45. füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: *Vampa* Pilvex (Vasárnapi levél.) A főpap. *Erdős Renée*: Hymnus. *Domonkos István*: Az ujmise. *Hevesi Sándor*: a színész tragédiája. *Manojlovits Theodor*: Svédok tárlata a Gagenbuodban. *Fligl József*: Gondolatok. P. *Abrahám Ernő*: Pán-góthimus. *Somlyó Zoltán*: Novemberi est. *Johannes Jensen*: Ósai éjszakán. *Jászai Horváth Elemér*: Négy fal között. *Pásztor József*: Galambszárnyak. *Sik Sándor*: Virág a tengeren. *Kanissay Ferenc*: Szociális följegyzések. *Marcus*: Körbe-körbe. *Könyvek*. *Képek*. *Színház*. *Zene*. *Zsur-oroblmák*.

A **Havi Közlöny** 1910. október havi ez évi tizedik füzete érdekes és gazdag tartalommal jelent meg, melyből a kiemeljük a következőket: X. Pius pápa újabb Motu properiája a Modernizmusról. A papság társadalmi heizete és tekintélye hanyatlásának okai (folytatás) Törökország és vallásnak kiküszöbölésére az iskolából. (Folytatás.) Beszédtételek november hónapra. A végrendeleti alapítványok kelteiről és felügyeletéről. A katolikus egyház Boszniában. A zsidók Palesztinában. Irodalmi rovat. Személyi hírek és Szerkesztői üzenetek. Szerkesztői kiadó lapajánló: Dr. *Kováts Sándor*, bekezd. hittudor, plébános. Előfizetési ára egész évre 10 korona.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrebecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló **SCHULLER ÁRPÁD-féle**

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécsen 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécsen, 1907. kiállításon Pécsen. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges partfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

November 1-től Rákóczi-ut Moskovits palota.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: *Böregér*.
Péntek: *Beulemans kisasszony házassága*.
(Bemutató.)
Szombat: *Beulemans kisasszony házassága*.
Vasárnap d. u. *Párisi élet*. Este: *Mikádó*.

Böregér. Ma elevenedik fel a színházban Strauss, a keringőkirály híres operettjét, a *Böregér*-t. A közönség bizonyára szívesen veszi a reprizt, amire gonddal készült az énekes személyzet. Kötő szereposztás mellett megy a darab, új szereplő is lesz. Ma lép fel ugyanis először D. Pethő Stefi, a társulat új szubrettje, talentumos, ügyes színésznő, aki eddig mint igazgatóné, a férje társulatának primadonnája volt. Ben utatóul Orlofszky herceget játssza. A zenekíséretet az előadásban 101. gyalogezred teljes vonóskara adja.

A holnapi bemutató. Általános érdeklődés várja a színház holnapi bemutatóját. A *Beulemans kisasszony házassága* olyan darab, ami sok kedves esztét ígér a közönségnek. Részt vesz a darabban a vígjátéki személyzet java kitűnő szerepekkel. Jegyek a bemutatóra már ma válthatók.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobban minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

:: üzletnél kaphatók. ::

TÁVIRATOK.

Republikánusok bukása.

Newyork, nov. 9.

A washingtoni képviselőház számára tegnap volt a választás az egyes államok kormányzóit tegnap választották meg.

Newyork, nov. 9.

Amennyire a tegnapi választást át lehet tekinteni, a demokraták rendkívül nagy győzelmet arattak a republikánusok (Roosevelt pártja) felett. Dix John demokrata jelölt 75000 szavazat többséggel győzött a republikánus jelölt Stinson Henry fölött. Utika, amelynek képviselője eddig Sherman, a kamara alelnöke volt, átpártolt a demokrata párthoz. Eddig Newyork, Massachusetts, Connecticut, Newyork és Ohio államok választottak demokrata kormányzókat. Taft elnök testvére, akinek megválasztását egészen bizonyosra vették, elbukott, Hamman demokrata jelölt ellen.

Az exszultán állapota válságos.

Szaloniki, nov. 9.

Abdul Hamid állapota újra nagyon aggasztóra fordult. Tegnap este vérömlése volt és csak nehezen tudták elállítani. A szultán napjai megvannak számlálva.

Munkás-zavargás Angliában.

London, november 9.

A dél-walesi Klidachban tegnap nagy zavargás volt. Haterziányi tömeg mindent összerombolt. Munkások és rendőrök között elkeseredett harc folyt, amelyben mindkét részből sokan megsérültek. Aggódnak a bányaigazgató és hivi miatt Londonból 200 gyalogos és 200 lovasrendőr ment a zavargás szinkelyére.

London, nov. 9.

(Saját tudósítónktól.) A sztrájkolók ma nagy vakmerőségre ragadtatták magukat. Az összes táviróvezetéseket elválták. Maccroty tábornokot bombával akarják elpusztítani.

A briliánsok tolvaja.

Budapest, nov. 9.

Oktober 27-én egy Heissig Károly nevű papirkereskedő megjelent egy ékszerkereskedőnél és elzalogosított briliánsokról szóló zálogleveleket kínált megvétel végett. Az ékszerkereskedő megvette, de amikor Heissig néhány nap múlva újra megjelent nála és újabb zálogcédulákat ajánlott neki, gyanusnak tűnt fel előtte és feljelentette a rendőrségnél, mely megállapította, hogy Heissig múlt év végig postai alkalmazott volt a Nyugati pályaudvarnál, ahol két ajánlott levelet kifosztottak. Az egyikben 100, a másikban 60 briliáns volt, amelyeket Heissig elzalogosított 3686 koronáért, másik részét pedig gyűrűbe foglaltatta. A briliánsokat egy amsterdami ékszerkereskedő küldte.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Váltóhamisító paraszt.** N. Tóth Sándor paptamási lakos folyó év május havában beállított a Nagyvárad Népbankhoz és egy 400 koronás váltót nyújtott be leszámítolás végett. A váltón keresztül alá voltak írva Tóth Péter és Szabó József jómodu paptamási lakosok, ezenkívül N. Tóth Sándor hozott még egy ajánlólevelet is *Weisz Sámuel* szintén paptamási lakostól, aki abban informálta a bankot N. Tóth Sándor hitelképességéről. A bank el is fogadta a váltót és megmondta Tóthnak, hogy 12 órákor jöhet a pénzért. Közben azonban a banktisztviselőknél gyanu támadt az aláírások valódisága iránt és mikor 12 órákor Tóth jött a pénzért, tényleg meg is bizonyosodtak erről. Így került tegnap a bíróság elé N. Tóth Sándor magánokirathamisítás vádjával terhelve. A bíróság N. Tóth Sándort 6 hónapi fogságra ítélte. Vádlott belenyugodott az ítéletbe s így az jogerős. Elnök *Millye Gyula*, ügyész *Vattay József* volt.

§ **Egy népgyűlés epilógusa.** A csúcsai román parasztság folyó év május 8-án gyűlésre jött össze, hogy egy memorandumot küldjenek a balázsfalvi gör. kel. metropolitának, a papbér leszállítása tárgyában. A gyűlésen megjelent Roska György községi bíró is, hogy a rendre felügyeljen. A bíró azonban ügylátszik nem nagy népszerűségnek örvendett a községbeliek körében, mert Budaska Togyerika népszónok erősen szidalmazni kezdte őt beszédében. A bíró erre elrendelte a gyűlés feloszlását. A tömeg azonban nem tágitott és még a megjelent csendőrökkel is szembeszállt. Mecs Albert csendőrvezetőt földhöz verték, mire a többi csendőrök löni kezdtek és csak több lövés és sebesülés után tudták a tömeget szétszórni. A népgyűlés bírósági folytatása a napokban volt a kolozsvári törvényszéken. Vádlottak voltak Budaska Togyerika, Simon, Péter és György, mindannyian hatóság elleni erőszak vádjával terhelve. A bíróság Gócs Jenő elnöke alatt Budaska Togyerikát 3 havi, Györgyöt 2 havi, Simont és Pétert pedig 1—1 havi fogházra ítélte.

§ **Felmentés a fogházban.** Szántó Izidor, az aradi Hitelbank volt vezérigazgatója

okirathamisítás miatt négy hónapig volt vizsgálati fogságban. Az aradi törvényszék Szántót nyolc hónapi fogházra ítélte. A *nagyvárad* tábla ma tudatta az aradi törvényszékkel, hogy az ítéletet megváltoztatta és Szántót felmentette, mivel bűnösségét nem látja beigazoltnak. Az ügyész megnyugodott az ítéletben.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Előkelő hazai biztosító társaság.

Kiterjedt üzlet állomány felett rendelkező nép ágazata részére ovadék képes

helyi képviselőt

keres. Oly egyének tehát kik ezen biztos jövő szép jövedelmet és megélhetést nyújtó állást elnyerni ohajtják ajánlataikat „Szép jövő 4149” jelige alatt *Haasenstein és Voglerhez, Jaulus és Társa Budapest.*

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát **5 százalék kartell áron** alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron** kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön oébra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám **514.**

Főszerező telefonja **55. sz.**

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa

cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések **pontos és gyors** elintézését nyerne.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Most szüret után, édes must, karcos bor a legjavából kapható. Kitünő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák **1 korona**

— **60 fillértől** kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a **NEMZETI** szálloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában **RÁKÓCZI-UT 3. szám.**

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cement-ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Védjegyes finom precisiós órák
Schweicz elsőrendű gyáraiból.

Magy. kir. fémjellel ellátott
arany és ezüst ékszerek,
karika gyűrűk.

Ezüst és chinaezüst evőeszközök
aszteldiszek, tálczák. Menyasz-
szonyi és keresztelési ajándékok.
Finom szemüvegek, hőmérők, légsúlymérők.

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerész. — Vasuti órák.
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

Petrozsényi, salgótar-
jáni, karwini és porosz-
szén, kovácsszén, gáz-
gyári-lupényi és kar-
wini bányacox, ipari-
és háztartási célokra

Salamon Jakab és Ta. cégnél.

Budapest, V. Erzsébet-tér 5.

Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73. 98.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz,
hasogatás, rheuma-szagatás
ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölnöd.

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

216

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XL-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrak birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett 20.738
készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 korona összértékben.

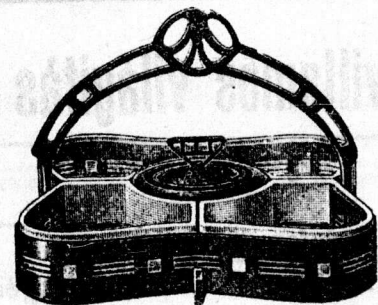
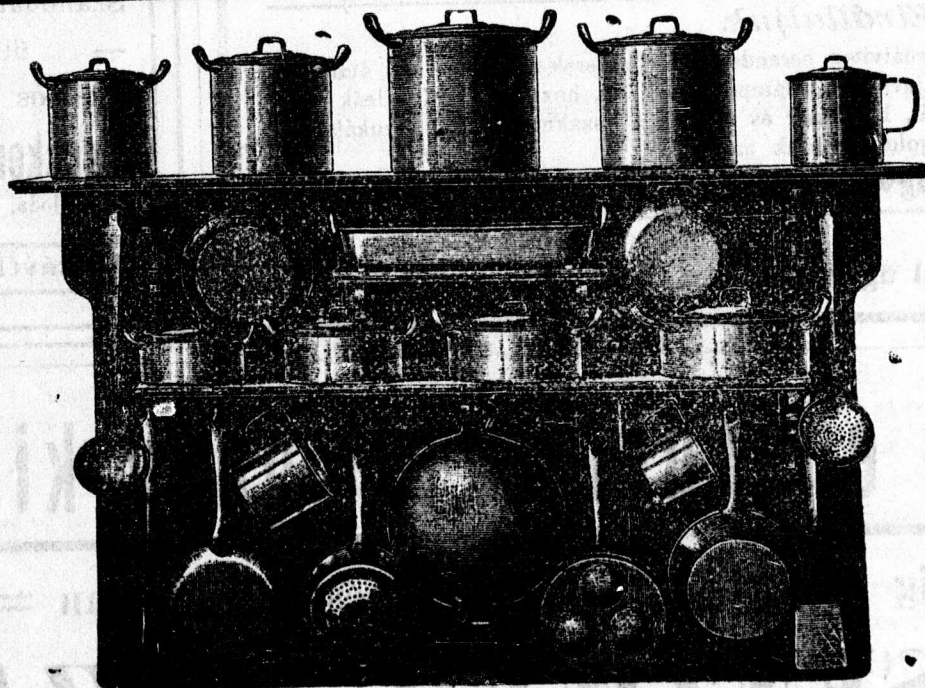
A főnyeremény **200.000** korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. és kir. lottójövedék kezeskedik.
A huzás visszavonhatatlanul 1910. december 15-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III ker., Vor-
dere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözs-
dékekben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb.
kaphatók. Játéktérvek sorsjegyvételére részére ingyen adatnak ki. A sorsje-
gyek pórtómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.